

JESTEM OFFLINE NA DRODZE

**KAMPANIA NA RZECZ BEZPIECZNEGO KORZYSTANIA
Z URZĄDZEŃ MOBILNYCH PRZEZ UCZESTNIKÓW RUCHU DROGOWEGO**

INFORMACJE O PROJEKCIE

Projekt „Jestem offline na drodze” to kampania dotycząca eliminacji negatywnych skutków niebezpiecznych zachowań na drogach wynikających z nadmiernego i nieprawidłowego użytkowania urządzeń mobilnych przez uczestników ruchu drogowego. Kampania zakłada wykorzystanie *social mediów* oraz interaktywnych technik multimedialnych. Kampania ma za zadanie edukować, podnosić świadomość, zwiększać uwagę i koncentrację wszystkich uczestników ruchu drogowego. W związku, iż problem nieodpowiedniego korzystania z urządzeń mobilnych dotyczy głównie osób młodych i młodych kierowców kampania będzie kierowana do osób w wieku 12-25 lat.

Projekt realizowany jest przez Stowarzyszenie RowerOver oraz Fundację DBAM O MÓJ Z@SIĘG, współfinansowane ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

UZASADNIENIE DLA REALIZACJI PROJEKTU

Postawy kształtują zachowania.

Postawy wobec używania telefonów w trakcie jazdy kształtują się u kierowców bardzo wcześnie, jeszcze przed uzyskaniem uprawnień do kierowania pojazdem. Badania prowadzone w roku 2015 i 2016 przez Fundację DBAM O MÓJ Z@SIĘG na próbie 22.086 młodych Polaków (12-18 lat) wykazały, że:

- a. 15% - 20% młodzieży nie widzi nic złego w fakcie prowadzenia samochodu i korzystaniu w tym czasie z urządzeń mobilnych w niedozwolony sposób;
- b. co piąta młoda osoba (19,4%) lat dopuszcza możliwość dyskretnego korzystania z telefonu komórkowego w trakcie prowadzenia pojazdu bez zestawu głośnomówiącego;
- c. 7,5% badanych osób wyraża przekonanie, że można korzystać z telefonu komórkowego w trakcie prowadzenia samochodu bez większych przeszkód;
- d. Co dziesiąty uczestnik prowadzonych badań (11,1%) przyznaje, że czasem "łapie się" na tym, że nie wie, jak przebył drogę z punktu A do punktu B, bo tak bardzo był zaabsorbowany korzystaniem z telefonu komórkowego;
- e. 14,7% młodzieży odbiera połączenia telefoniczne nawet w sytuacjach, w których może stwarzać to zagrożenie, np. na przejściu dla pieszych, kiedy prowadzi samochód.

Na podstawie badań:

M. Dębki, *Nałogowe korzystanie z telefonów komórkowych przez młodzież.*

Szczegółowa charakterystyka fonoholizmu w Polsce

<http://dbamomozasieg.com/pobierz-raport/>

Mimo tego, że większość osób w tym wieku nie posiada jeszcze uprawnień do prowadzenia samochodu, to powyższy sposób myślenia może nasilać skłonność do ryzykownych zachowań na drodze, gdy kandydaci dołączają do grona kierowców. Istnieje zatem bardzo wysokie prawdopodobieństwo, że z chwilą uzyskania prawa jazdy, młodzi ludzie będą poruszać się po drogach z telefonem w ręce.

Dodatkowo wspomnieć należy o tym, iż wielu kierowców będących rodzicami, w trakcie przewożenia dzieci, również używają w sposób niewłaściwy urządzeń mobilnych. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że dziecko w procesie socjalizacji, może przejąć od rodzica negatywne wzory korzystania z mediów i urządzeń cyfrowych w ruchu drogowym.

Wczesne kształtowanie się ryzykownych postaw wobec używania telefonów w trakcie jazdy, brak skutecznych metod prewencji i wczesnej interwencji, a zatem konieczność ich wypracowania to główne motywy podjęcia działań w ramach realizowanej kampanii społecznej.

Skala zjawiska używania telefonów w trakcie jazdy

Wyniki Europejskiego Barometru Odpowiedzialnej Jazdy – najważniejszych badań obejmujących 10 krajów UE (w tym Polskę) jednoznacznie wskazują, że korzystanie z urządzeń mobilnych w trakcie prowadzenia pojazdu jest bardzo ważnym problemem wpływającym na bezpieczeństwo jazdy¹. Z przeprowadzonych badań wynika, że wysyłanie sms-ów podczas jazdy w opinii co trzeciego badanego (29%) oraz korzystanie z telefonu komórkowego (w opinii 18% respondentów), jest najbardziej niebezpiecznym zachowaniem podejmowanym przez kierowcę w ruchu drogowym. Warto jednak podkreślić, iż polscy kierowcy relatywnie najmniej, w porównaniu do innych uczestników badania, są świadomi zagrożeń związanych z pisaniem sms-ów i korzystaniem z telefonu komórkowego, są raczej wyczuleni na jazdę po spożyciu niedopuszczalnej ilości alkoholu, bądź na przekraczanie dozwolonej prędkości.

Z tych samych badań dowiedzieć się można, że:

- 35% badanych rozmawia przez telefon podczas jazdy nie używając zestawu głośnomówiącego,
- 26% wysyła lub/i odczytuje SMS-y lub e-maile podczas jazdy,
- 22% podczas jazdy przekazuje innym kierowcom informacje poprzez aplikację w smartfonie lub narzędzie wspomagające jazdę,
- 11% czyta gazetę lub inny dokument za kierownicą (np. mapę),
- wśród kierowców, którzy zadeklarowali sprawdzanie e-maili lub SMS-ów w telefonie w czasie jazdy, 56% osób dokonuje tego głównie w celach osobistych, 18% w celach zawodowych a 25% kierowców przyznało, że zarówno w celach osobistych, jak i zawodowych.

W 2014 r. polscy policjanci ukarali mandatami za rozmowę przez telefon komórkowy 120 588 kierowców; rok wcześniej - 89 812. Różnego rodzaju dane wskazują, że udział wypadków powodowanych korzystaniem z telefonów komórkowych w puli wszystkich wypadków, jest w wielu krajach bardzo znaczący: np. w Stanach Zjednoczonych 25%² a nawet 27%³, we Włoszech 20%⁴.

¹ http://www.brd24.pl/wp-content/uploads/2015/04/Europejski-barometr-odpowiedzialnej-jazdy-2015_raport.pdf

² Badanie zostało przeprowadzone przez stowarzyszenie Governors Highway Safety Association (GHSA), nonprofitową grupę starającą się zwiększyć bezpieczeństwo na drogach. GHSA przeanalizowało ponad 350 prac naukowych opublikowanych od 2000 roku. Wynika z nich, że połowa kierowców przy korzystaniu z gadżetów nie jest w stanie zachować dostatecznej czujności w prowadzeniu samochodu. Wypadki, które są skutkiem takiego rozproszenia uwagi, powodują zarówno niewielkie obrażenia, jak i śmierć. Szczególnie niebezpieczne jest SMS-owanie podczas jazdy. Więcej na <http://www.chip.pl/news/wydarzenia/trendy/2011/07/co-czwarty-wypadek-samochodowy-skutkiem-obcowania-z-telefonem-komorkowym>

³ Amerykańska Krajowa Rada Bezpieczeństwa szacuje, że już trzeci rok z rzędu rośnie liczba wypadków samochodowych, których przyczyną były telefony komórkowe. Z szacunków Rady wynika, że 6% wszystkich wypadków samochodowych jest spowodowanych przez pisanie SMS-ów w trakcie jazdy, z kolei rozmowa przez telefon była przyczyną 21% wypadków. Więcej na <http://www.telepolis.pl/wiadomosci/telefony-komorkowe-przyczyna-27-proc-wypadkow-samochodowych-w-usa,2,3,33494.html>

⁴ Przyczyną 20 procent wypadków samochodowych w Italii jest rozmowa przez trzymany w ręku przez kierowcę telefon komórkowy. Dopiero na następnych miejscach znalazły się alkohol i nadmierna prędkość - to dane krajowego Automobilklubu, zawarte w raporcie przygotowanym na targi wyposażenia samochodów w Rimini. Oczywiście, podkreśla się, że pozostałych przyczyn nie można bagatelizować, ale warto zwrócić uwagę na to, jak wielkim zagrożeniem może być rozmowa przez komórkę. Więcej na <http://wiadomosci.onet.pl/wlochy-rozmowa-przez-telefon-podstawowa-przyczyna-wypadkow-drogowych/ts20sb>

W roku 2014 uruchomiona została kampania społeczna pt. „Nie [przy]dzwoń za kierownicą”, którego celem było uświadomienie kierowcom zagrożeń związanych z korzystaniem z telefonu podczas prowadzenia samochodu. Z badań prowadzonych w ramach kampanii wynika, że:

- zaledwie 24% uczestników ruchu korzysta z zestawów głośnomówiących,
- aż 65% ankietowanych kierowców przyznaje, że korzysta z telefonów komórkowych w czasie jazdy.
- ponad 47% ankietowanych kierowców rozmawia przez telefon w czasie jazdy i aż 65% czyta oraz pisze wiadomości tekstowe.

Takie zachowania aż czterokrotnie zwiększają ryzyko wypadków. Jednak mimo to, liczba kierowców łamiących prawo w tym zakresie rośnie. Korzystanie z telefonów komórkowych podczas prowadzenia auta w zdecydowanym stopniu obniża koncentrację i tym samym utrudnia bezpieczne poruszanie się po drodze, co grozi nie tylko prowadzącemu auto oraz pasażerom, ale również innym uczestnikom ruchu drogowego. Nie wszyscy zdają sobie sprawę z tego, że samo zerknięcie na ekran telefonu – chociażby po to by sprawdzić, kto dzwoni – zajmuje kierowcy średnio 5 sekund. Przez ten czas, jadąc z prędkością 80 km/h, pokonuje on odcinek drogi równy boisku piłkarskiemu. Ponadto, z badań prowadzonych w roku 2015 przez Krajową Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego wynika, że prawie 3% użytkowników samochodów osobowych, 5,2% kierowców samochodów ciężarowych i 4,7% samochodów dostawczych korzystała z telefonów komórkowych trzymanyh w ręku podczas jazdy⁵. Warto dodać, że W latach 2014 i 2015 (I sesja) wskaźnik korzystania z telefonów komórkowych przez kierujących pojazdami samochodowymi w Polsce spadł z 4,4% w 2014 roku do 3,3% w I sesji 2015 roku.

⁵ więcej na <http://www.krbrd.gov.pl/pl/monitoring-zachowan.html>

Ryzyko wypadków a używanie telefonów w trakcie jazdy.

Meta analiza 28 badań potwierdziła wiele wcześniejszych doniesień na temat obniżenia możliwości percepcyjnych, fizycznych i przetwarzania informacji przez kierowców, gdy angażują się w obsługę telefonu w trakcie jazdy. Pisanie sms-ów podczas prowadzenia pojazdu (pisanie, czytanie wiadomości) wpływa na obniżenie poziomu bezpieczeństwa. Kierowcy:

- częściej i na dłużej odwracają wzrok od drogi,
- wolniej reagują na niespodziewane przeszkody na drodze. Nawet jednowyrazowa odpowiedź wydłuża czas reakcji (korelacja 0,6),
- wolniej wykrywają zagrożenia na drodze,
- są zaangażowani w większą liczbę kolizji i wydarzeń bliskich kolizji,
- gorzej utrzymują tor jazdy (pomiar odchylenia od linii środkowej),
- wykazują tendencję do zwalniania i zwiększania odległości od poprzedzającego ich samochodu (zachowania kompensacyjne na zwiększone ryzyko wypadku) – korki uliczne.

Policja w Polsce nie prowadzi statystyk związanych z ilością wypadków, które są bezpośrednim skutkiem korzystania z telefonu komórkowego w trakcie kierowania pojazdem. W kartach wypadków drogowych uwzględniane są jedynie bezpośrednie przyczyny zdarzenia (na przykład nieudzielenie pierwszeństwa, niezastosowanie się do sygnałów świetlnych, zjechanie na niewłaściwy pas jezdni, niedostosowanie prędkości jazdy do warunków ruchu itp.). Brak jest szczegółowych analiz zachowań poprzedzających wypadek. W najnowszym raporcie Policji pt.: „Wypadki drogowe w Polsce w 2014 roku” nie ma wzmianki o liczbie wypadków spowodowanych niewłaściwym korzystaniem z telefonu komórkowego. W roku 2014 aż w 1100 przypadkach nie ustalono jednoznacznej przyczyny wypadku drogowego. Polska znajduje się na drugim miejscu w Europie (za Włochami) pod względem liczby osób zabitych w wypadkach drogowych (w 2014 3357 osób)⁶.

⁶ Więcej na <http://statystyka.policja.pl/st/ruch-drogowy/76562,Wypadki-drogowe-raporty-roczne.html>

Ryzykowne zachowania w kabinie samochodu.

Zachowania ryzykowne to wszystkie działania kierowcy, które prowadzą do zwiększonego rozproszenia uwagi, obniżenia poziomu koncentracji, wydłużenia czasu reakcji. Zachowania ryzykowne mogą dotyczyć określonych sytuacji wobec innych (pasażera, dziecka), jak również podejmowania działań przez samego kierowcę (np. jedzenie i picie w trakcie prowadzenia pojazdu). Nowe narzędzia komunikacji wykorzystywane są przez kierowców nie tylko pisania wiadomości tekstowych czy wykonywania połączeń telefonicznych, ale również do:

- przeglądania stron internetowych (np. najnowszych wiadomości),
- aktywnego uczestniczenia w portalach społecznościowych,
- sprawdzania poczty e-mail oraz odpisywania na wiadomości e-mail,
- robienia zdjęć samemu sobie, elementów wnętrza pojazdów (np. desce rozdzielczej), innym pasażerom (również pasażerom siedzącym na tylnej kanapie) czy sytuacjom drogowym (w dużej mierze napotkanym kolizjom czy wypadkom drogowym),
- robienia zdjęć w wyżej wymienionych sytuacjach wraz z bezpośrednim umieszczaniem ich w internecie (np. związane z przekraczaniem prędkości),
- realizacji materiałów video i jednoczesnego umieszczania ich w internecie,
- oglądania materiałów video (np. z wykorzystaniem kanału youtube),
- prowadzenia rozmów video (np. przy wykorzystaniu programu facetime),
- korzystania z dyktafonu konwertującego mowę na tekst.

REKOMENDACJE O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM

- szerokie ujmowanie w statystykach związanych z przyczynami wypadku sytuacji związanych z niewłaściwym korzystaniem z urządzeń cyfrowych,
- zmiana Kodeksu Ruchu Drogowego w zakresie kar dla osób niewłaściwie używających cyfrowych narzędzi komunikacji podczas prowadzenia samochodu oraz w zakresie wprowadzenia nowych znaków drogowych
- wypracowywanie innowacyjnych rozwiązań drogowych podnoszących poziom bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu drogowego z uwzględnieniem sytuacji rozproszenia uwagi tychże uczestników z powodu niewłaściwego korzystania z urządzeń cyfrowych,
- zebranie i wdrożenie dobrych praktyk w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
- realizacji ogólnopolskich kampanii społecznych w zakresie używanie urządzeń cyfrowych podczas uczestniczenia w ruchu drogowym,

REKOMENDACJE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W WIEKU PRZEDSZKOLNYM I SZKOLNYM

- prowadzenie spotkań informacyjnych dla dzieci w wieku przedszkolnym z uwzględnieniem bezpieczeństwa w ruchu drogowym w powiązaniu z używaniem urządzeń cyfrowych,
- prowadzenie zajęć w zakresie odpowiedzialnego korzystania z mediów cyfrowych (w tym z urządzeń mobilnych) w ramach szkolnych zajęć profilaktyki uzależnień,
- umieszczenie tematu bezpieczeństwa w ruchu drogowym jako tematu obowiązkowego w ramach przygotowywanych i realizowanych szkolnych programów edukacyjnych,
- wspieranie inicjatyw edukacyjnych mających na celu zwrócenie uwagi na powiązanie odpowiedzialnego korzystania z mediów cyfrowych i bezpieczeństwa w ruchu drogowym (przedszkolne i szkolne konkursy, wystawy, debaty, wydarzenia, kampanie skierowane do dzieci i młodzieży będących aktywnymi uczestnikami ruchu drogowego – piesi, rowerzyści)

REKOMENDACJE DLA KANDYDATÓW NA KIEROWCÓW

- wprowadzenie do treści przekazywanych podczas kursu na prawo jazdy elementów wiedzy bezpośrednio nawiązujących do negatywnych skutków korzystania z urządzeń cyfrowych podczas prowadzenia samochodu
- prowadzenie badań naukowych i testów, których wyniki dostępne byłyby dla uczestników kursów na prawo jazdy,
- umożliwienie kursantom dostępu do specjalistycznych badań związanych z mierzaniem czasu reakcji związanym z niewłaściwym używaniem mediów cyfrowych w trakcie prowadzenia pojazdu

REKOMENDACJE DLA KIEROWCÓW

- prowadzenie szkoleń dotyczących odpowiedzialnych zachowań w kabinie samochodu podczas prowadzenia pojazdu (z uwzględnieniem wiedzy dotyczącej negatywnych konsekwencji korzystania w sposób niewłaściwy z urządzeń cyfrowych, w tym smartfonów)
- wspieranie inicjatyw informatycznych mających na celu opracowywanie aplikacji i innych innowacyjnych rozwiązań zmierzających do ograniczenia korzystania w sposób niewłaściwy mobilnych urządzeń cyfrowych podczas prowadzenia samochodu

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

CO SIĘ STANIE, JEŚLI ROZPROSZYMY NASZĄ UWAGĘ POPRZEZ KORZYSTANIE ZE SMARTFONA? – 20 MINUT

Podstawą wykonania tego ćwiczenia jest materiał video dostępny na dwóch stronach internetowych. Oba materiały pokazują, co może się stać, kiedy używamy smartfonów na przejściach dla pieszych albo kiedy używamy smartfonów w czasie prowadzenia samochodem. W przypadku młodszych dzieci bezwzględnie należy powiedzieć, iż prezentowany materiał jest reklamą społeczną, więc rzeczy które zaraz zostaną wyświetlone nie wydarzyły się w rzeczywistości.

(1) SZTUCZKA JONASA:

<https://www.youtube.com/watch?v=crQurWbKHm4>

Omówienie filmu: Czego Jonas nie widzi, czego nie słyszy, co uchroniłoby go przed wypadkiem? (pisk opon, hamowanie, silnik samochodu, odgłos zbliżającego się samochodu, krzyki innych przechodniów, świateł drogowych). Jaka jest główna zasada ruchu drogowego? (zasada ograniczonego zaufania wobec innych użytkowników ruchu drogowego)

(2) REKLAMA W KINIE W HONKONGU

<https://www.youtube.com/watch?v=5Gtio4V1L3o>

A teraz wszyscy razem na głos odliczmy 7 sekund od 1 do 7. Raz, dwa, trzy... siedem. Siedem sekund to przeciętny czas, ile ludzie potrzebują na odczytanie średniej długości wiadomości sms. Ile metrów przejeżdżamy w ciągu 7 sekund, jeśli jedziemy 70 km/h?

Wykonaj zadanie na tablicy przedstawiając działanie matematyczne i poproś, aby ktoś z klasy wyjął telefon, użył kalkulatora z Twoją pomocą aby wykonał działanie matematyczne. Obliczony wynik zapisz na tablicy. Komentarz według uznania prowadzącego, ale wskazujący na to, że te 136 m to bardzo duża odległość, która zagraża życiu lub zdrowiu.

70.000 m - 3.600 s

x m - 7 s.

Działanie: $7 \times 70.000 / 3.600 = 136,1 \text{ m}$

Opcjonalnie jeśli starczy czasu, a klasa wyraża gotowość odsłuchania materiału można wyświetlić najnowszą reklamę społeczną zrealizowaną w Polsce

https://www.youtube.com/watch?v=o0z-j_3nYTs

lub

<https://www.youtube.com/watch?v=qaKRjywAlVo> albo w języku angielskim, jeśli klasa zna w język angielski w stopniu komunikatywnym. <https://www.youtube.com/watch?v=E9swS1Vl6Ok>

WAŻNE PODSUMOWANIE

- JEŚLI JEDZIESZ Z KIMŚ SAMOCHODEM, I KIEROWCA PROWADZĄC SAMOCHÓD PISZE SMS-Y ZWRÓĆ UWAGĘ KIERUJĄCEMU, ŻE TAKIE KIEROWANIE SAMOCHODEM MOŻE DOPROWADZIĆ DO WYPADKU ŚMIERTELNEGO,
- NIE KORZYSTAJ ZE SMARTFONA W CZASIE PRZECHODZENIA PRZEZ JEZDNIĘ, NAWET WÓWCZAS, KIEDY MASZ ZIELONE ŚWIATŁO,
- NIE UŻYWAJ SMARTFONA, KIEDY PROWADZISZ ROWER, KIEDY JEŹDZISZ NA DESKOROLCE.
- SKUP SIĘ NA WYKONYWANIU JEDNEJ CZYNNOŚCI NA RAZ. JEŚLI ROBISZ DWIE CZYNNOŚCI JEDNOCZEŚNIE, ŻADNEJ Z NICH NIE ZROBISZ Z TAKĄ SAMĄ DOKŁADNOŚCIĄ

ROZDANIE ULOTEK DLA PIESZYCH I KIERWOCÓW Z PROŚBĄ O PRZEKAZANIE NEKLEJEK RODZICOM I INNYM OSOBOM, KTÓRE POWINNY SIĘ Z NIMI ZAPOZNAĆ